

Nr 200

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning till kommuner för bidrag till investeringar i primärflygplatser; given Stockholms slott den 30 oktober 1970.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Bengt Norling

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att ersättning fr. o. m. budgetåret 1971/72 skall utgå till kommunerna för av dem lämnade investeringsbidrag till de av luftfartsverket förvaltade primärflygplatserna. Ersättningen bör utgå för investeringsbidrag som lämnats fr. o. m. budgetåret 1967/68 samt — i likhet med vad som redan gäller för staten — omfatta både ränta och avskrivning.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet, Hertigen av Halland, i statsrådet
på Stockholms slott den 30 oktober 1970.*

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Norling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ersättning till kommuner för bidrag till investeringar i primärflygplatser* och anför.

1967 års riksdagsbeslut

Genom beslut av 1967 års riksdag har riktlinjer fastställts för luftfartsverkets verksamhet och organisation (prop. 1967:57, SU 107, rskr 267). Luftfartsverket har enligt dessa till uppgift att förvalta och driva statliga flygplatser för linjefart samt att därjämte bl. a. handha civil flygtrafikledning samt övervakning och tillsyn från flygsäkerhetssynpunkt av flygplatser och civil luftfart. Genom beslutet skulle i anslutning till de av statsmakterna antagna trafikpolitiska riktlinjerna åtgärder vidtas för att anpassa den civila luftfarten till kravet på kostnadstäckning. Med hänsyn till storleken på underskottet i luftfartsverkets rörelse borde dock en viss övergångstid medges och bristen i kostnadstäckning under denna tid fyllas ut med ett driftbidrag som successivt skulle avtrappas. Driftbidraget skulle tas upp med så stort belopp, att full täckning erhöles för verkets kostnader inkl. ränta på i luftfartsfonden investerat kapital.

I anslutning till samma proposition har fastställts normer för samverkan mellan stat och kommun vid investeringar i de av luftfartsverket förvaltade primärflygplatserna. Enligt dessa normer har kommun att svara för markkostnaderna och för 37,5 % av kostnaderna för byggnader och anläggningar, inkl. investeringar i radioanläggningar, dock att kommunalt bidrag inte krävs i fråga om investeringsobjekt som beräknas uppgå till högst 200 000 kr. per flygplats och år.

I propositionen uttalades i sammanhanget, att kommun i princip borde

kunna få viss ersättning från luftfartsverket för sina bidrag till investeringar. Detta borde inte avse redan lämnade eller före den 1 juli 1967 avtalade bidrag. Ersättning förutsattes likväl inte utgå så länge staten bar kostnader för luftfartsverkets drift i form av driftbidrag. Frågan om ersättningens utformning borde prövas, när statens driftbidrag till luftfartsverket avvecklats.

Luftfartsverkets resultatutveckling

År 1967 — då riktlinjerna för luftfartsverkets verksamhet och organisation drogs upp — bedömdes underskottet i verkets rörelse för budgetåret 1967/68 uppgå till 22,5 milj. kr. En gynnsam trafikutveckling i förening med ett fåtal höjningar av luftfartsverkets flygplatstaxor — varav den senaste i april 1968 — har lett till att angivna underskott snabbt har kunnat avvecklas. Av anvisade anslag till driftbidrag till luftfartsverket för budgetåren 1967/68 — 1969/70 har sålunda endast behövt tas i anspråk 1,9, 1,8 resp. 4 milj. kr. För budgetåret 1970/71 har i driftstaten för verket upptagits 3,9 milj. kr. för ändamålet.

Bedömningarna för kommande budgetår tyder på en fortsatt gynnsam utveckling av luftfartsverkets rörelseresultat. För budgetåret 1971/72 kan förutses i stort sett balans mellan verkets kostnader och intäkter. Tidpunkten skulle därmed vara inne att i enlighet med uttalandena i 1967 års proposition pröva frågan om ersättning till kommunerna för deras bidrag till investeringar i primärflygplatserna.

Ersättning till kommun för investeringsbidrag

Genom det etablerade samarbetet mellan stat och kommun på luftfartsområdet har skapats förutsättningar för ett kommunalt medinflytande och medansvar vid utbyggnad av landets primärflygplatser. Genom formerna för täckning av investeringsutgifterna får kommunerna liksom staten — utifrån en prioritering av flygplatsprojekten i förhållande till andra samhällseliga investeringsändamål — bedöma projektens angelägenhetsgrad.

I tillämpningen har de trafikpolitiska riktlinjerna om full täckning av det allmännas kostnader för luftfarten hittills begränsats till att gälla de kostnader som fallit på staten. Den del av luftfartsverkets totala investeringar som täcks genom kapitaltillskott från kommunerna förräntas således inte. Belopp motsvarande bidragen avsätts nämligen vid objektens invärdering på luftfartsverkets fond direkt till värdeminskningsskonto och kommer därför inte att påverka verkets driftresultat. Denna begränsning har haft sin grund i nödvändigheten av en successiv anpassning till det principiella kravet om kostnadstäckning. Så länge staten genom driftbidrag har svarat för underskottet i rörelsen har en utvidgning av kostnadsansvaret att omfatta

också de kommunala investeringsbidragen inte ansetts rimlig. I ett läge då detta underskott kan förutses avvecklat är det emellertid både från trafikpolitisk synpunkt och med hänsyn till kommunerna önskvärt att åtgärder vidtas för att ge även dessa ersättning för sina investeringsbidrag.

Den ekonomiska målsättningen för luftfartsverket innebär krav på full täckning av verkets kostnader inkl. avskrivningar och ränta på statskapitalet. Förräntningskravet innebär krav på avkastning på det disponerade statskapitalet motsvarande statens normalränta. En naturlig följd av såväl de trafikpolitiska riktlinjerna som formerna för samarbetet med kommunerna är att de statliga och kommunala investeringarna i primärflygplatsernas byggnader och anläggningar i ekonomisk mening värderas på samma sätt och att ersättningen därför grundas på samma villkor. I enlighet härmed bör ersättningen till kommunerna för deras investeringsbidrag till byggnader och anläggningar omfatta kapitalkostnaderna motsvarande avskrivning och ränta enligt för luftfartsverket gällande principer.

Då var och en av primärflygplatserna ingår som delar i ett integrerat flygplatssystem bör ersättningen inte göras beroende av graden av kostnadstäckning i de särskilda fallen. På samma sätt som för luftfartsverket kostnadstäckningskravet bestämts att gälla verksamheten i dess helhet, bör för kommunernas del — under förutsättning att verkets ekonomiska målsättning om full kostnadstäckning i den totala rörelsen uppfylls — ersättningarna ges generell karaktär och således enbart baseras på de investeringsbidrag som vederbörande kommun lämnat.

Beträffande den tidpunkt från vilken ersättning till kommun bör utgå anser jag — i huvudsaklig överensstämmelse med uttalandena i prop. 1967: 57 — att ersättningen bör utgå för bidrag som lämnats efter den 1 juli 1967. Med hänsyn till att balans mellan luftfartsverkets intäkter och kostnader kan väntas uppstå under budgetåret 1971/72 och följaktligen något driftbidrag inte kommer att behövas under detta år, anser jag det naturligt att det nya systemet med ersättning till kommunerna tillämpas fr. o. m. budgetåret 1971/72. Frågan om avveckling av driftbidraget avser jag att anmäla i 1971 års statsverksproposition.

Som underlag för beräkning av kapitalkostnaderna bör gälla det kapital som tillskjutits av kommunerna fr. o. m. budgetåret 1967/68, värderat per den 1 juli 1971 på samma sätt som motsvarande statliga tillgång. Luftfartsverkets investeringar under perioden 1967/68—1970/71 beräknas uppgå till sammanlagt ca 150 milj. kr., varav de kommunala bidragen beräknas utgöra sammanlagt ca 30 milj. kr. Kapitalkostnaderna för de kommunala investeringsbidragen kan beräknas till ca 4 milj. kr. budgetåret 1971/72 och därefter successivt öka i takt med investeringsutvecklingen. Under rimliga antaganden om trafik- och kostnadsutvecklingen synes den ökning i kostnaderna som följer av ersättningen till kommunerna kunna rymmas inom ramen för måttliga taxehöjningar under 1970-talet.

Hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna de riktlinjer för ersättning till kommuner för bidrag till investeringar i primärflygplatser som jag har angett i det föregående.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gunnel Anderson